

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประเมินการเสพยาบ้าซ้ำในผู้ป่วยระยะติดตามผล

ของศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลาโดยการตรวจในเส้นผม

(Evaluation of methamphetamine Relapsing in Follow up Patients

In SDTC by Detection of Substance in Hairs)

นามผู้วิจัย

ธนุรัตน์

พุทธรชาติ

กาญจนา

รัตนพันธุ์

เสาดาทรอ

โสดาติส

วรัญญา

ไชยสาดี

ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา สถาบันัญญารักษ์ กรมการแพทย์

กระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

การติดตามผลการรักษาสารเสพติดเมทแอมเฟตามีนในระยะติดตามผลหลังการบำบัดรักษา ในกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระบบสรีรใจและตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ณ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา จำนวน 45 ราย โดยการเก็บตัวอย่างปัสสาวะนำมาตรวจคัดกรองด้วยชุดตรวจทางภูมิคุ้มกันวิทยา และตรวจวิเคราะห์เส้นผม ความยาว 3 ซม. จากหนังศีรษะ ด้วยหลักการแก๊สโครมาโตกราฟี (SPME-GC-NPD) เพื่อตรวจหาการตกค้างของสารเสพติดในรอบ 3 เดือน พบว่า ตัวอย่างเส้นผมตรวจพบเมทแอมเฟตามีน จำนวน 3 ราย (6.67%) และตรงกันทั้ง 3 คน ที่ผลการตรวจคัดกรองปัสสาวะโดยใช้ชุดตรวจสำเร็จรูปให้ผลบวกในจำนวน 5 คน (11.11%) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้สารเสพติดเมทแอมเฟตามีนอย่างต่อเนื่องในรอบ 3 เดือน ที่ผ่านมาของผู้ป่วยทั้ง 3 คน และจากการตรวจด้วยวิธี SPME-GC-NPD พบว่ามีความไวเพียงพอในการตรวจติดตามผลการรักษาในระยะติดตามผลหลังการบำบัดรักษา

คำสำคัญ : แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน การตรวจวิเคราะห์เส้นผม เทคนิค SPME-GC-NPD

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณกรมการแพทย์เป็นอย่างสูง ที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัยพร้อมทั้งให้ความสนใจติดตามความก้าวหน้าของงานอย่างต่อเนื่อง ขอขอบพระคุณนายแพทย์กวี ชีวะเสรีชล ผู้อำนวยการศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลาที่ให้การสนับสนุนและให้โอกาสในการทำงานด้านวิชาการและการวิจัย ขอขอบพระคุณนายแพทย์วิระชัย สมัย หัวหน้าห้องปฏิบัติการพิษวิทยาและวัตถุพยาน คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ขอขอบคุณ คุณศิริรัตน์ ทิพย์โอสถ ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยเป็นไปด้วยความราบรื่น การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยและญาติทุกท่าน ซึ่งคณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งยิ่งในความร่วมมือของผู้ป่วยและญาติทุกท่านและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้เกี่ยวข้องจะได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการพิจารณาในการเลือกใช้ตัวอย่างตรวจแอมเฟตามีนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้ตรวจวิเคราะห์ อันจะเป็นประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายในอนาคต

คณะผู้วิจัย

2554

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อ		ก
กิตติกรรมประกาศ		ข
สารบัญ		ค
สารบัญตาราง		ง
สารบัญภาพ		จ
บทที่ 1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์การวิจัย	2
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแอมเฟตามีน	4
	ประเภทของแอมเฟตามีน	6
	วิธีการเสพแอมเฟตามีน	6
	เภสัชวิทยาของเมทแอมเฟตามีน	7
	กลไกการออกฤทธิ์ของเมทแอมเฟตามีน	9
	อาการที่เกิดจากการเสพเมทแอมเฟตามีน	10

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการออกฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา	10
กลไกการเปลี่ยนแปลงทางระบบประสาท	11
อาการสำคัญทางคลินิก	12
ทฤษฎีเกี่ยวกับการติดสารเสพติด	13
การเสพติดและการป้องกันการเสพติด	15
ความหมายของการเสพติด	15
สาเหตุของการกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ	15
การให้ความช่วยเหลือเพื่อป้องกันการเสพติด	18
ระบบการบำบัดรักษาของศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา	22
การตรวจพิสูจน์แอมเฟตามีนในปัสสาวะ	25
การตรวจวิเคราะห์สารเสพติดในเส้นผม	28
โครงสร้างของเส้นผม	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
กลุ่มตัวอย่างและขั้นตอนการดำเนินการ	35
วัสดุอุปกรณ์และสารเคมี	36
การเก็บตัวอย่างเส้นผม	36
บทที่ 4 ผลการวิจัย	38
ผลการวิจัย	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 วิจารณ์และสรุปผลการศึกษา	42
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	51
ก แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการบำบัดรักษา	52
ข คำชี้แจงอาสาสมัคร	54
ค ใบยินยอมด้วยความสมัครใจ	55
ประวัติผู้วิจัย	57

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	39
ตาราง 2	แสดงข้อมูลวิธีการเสพแอมเฟตามีน รูปแบบและระยะเวลาในการบำบัด	40
ตาราง 3	ข้อมูลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ	41
ตาราง 4	แสดงผลการตรวจของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ผลการตรวจปัสสาวะและเส้นผมแตกต่างกัน	42

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	แสดงโครงสร้างของแอมเฟตามีน	4
ภาพที่ 2	แสดงโครงสร้างของเมทแอมเฟตามีน	5
ภาพที่ 3	แสดงภาพตัวอย่างยาบ้า	5
ภาพที่ 4	แสดงกระบวนการเมตาบอลิซึม(Metabolism) ของเมทแอมเฟตามีน (Moor,2003)	8
ภาพที่ 5	แสดงประเภทของการติดยา	20
ภาพที่ 6	แสดงวิถีชีวิตของผู้จะเลิกยาเสพติด	21
ภาพที่ 7	แสดงโครงสร้างของเส้นผม	31
ภาพที่ 8	แสดง Chromatogram Negative control	42
ภาพที่ 9	แสดง Chromatogram Standard	42
ภาพที่ 10	แสดง Chromatogram ของ Case positive Methamphetamine และ Amphetamine	43